

Naturlig utvalg

Å gå på naturlige sikringer er klatring på silt mest mangfoldige, krevende og berikende. Ekstra krevende blir det når utvalget av sikringsmuligheter er magert.

Det er en vakker høysommerkveld på Vestlandet. To klatrere er ute i en vestvendt fjellvegg for å nyte noen taulengder med kileklatring. Den ene har et par sesonger bak seg med klatring på naturlige sikringer, den andre er med for å bli mer kjent med denne utfordrende formen for klatring. Etter et par taulengder på ei relativt lett rute, øker de vanskelighetsgraden. Den mest erfarne bestemmer seg for et ledoforsøk på ei rute med grad 6-

Ruta starter med noen meter lett klatring opp til en bred rampe. Klatreren leder greit opp her, og setter tre sikringer på veien med en kamkile øverst. Han fortsetter til fots opp de tre-fire meterne over skrårampen, til stedet der den vanskelige delen av ruta reiser seg mot selve cruxet. Stående på rampen setter han en ny kamkile, omtrent i hodehøyde. Så går han løs på de tøffe takene og kommer seg et par meter oppover mot selve cruxet før det blir for stridt. Med kamkilen i knehøyde trekker han seg greit, ber om stramt tau og setter seg. Sproing! Kamkilen spretter rett ut, og klatreren er i lufta. Han deiser ned rampen, vipper rundt og faller hodestups videre. Når tauet strammes, løsner også kamkilen i underkant av rampen. Dermed er sikreren fratatt enhver mulighet til å gjøre noe mer. Klatreren, uten hjelm, går i bakken med hodet og kroppen og rutsjer ytterligere fem-seks meter nedover skråningen under veggen før tauet blir stramt. Her blir han liggende – mørbanket, omtåket og ubevegelig.

Sikreren og andre klatrere i nærheten reagerer som de skal, og mindre enn 20 minutter etter fallet er klatreren tatt hånd om av ambulanspersonale. Han blir fløyet til sykehus med omfattende bruddskader og indre skader, men kommer seg tilbake til livet etter operasjon og et lengre sykehusopphold.

PÅ LØST GRUNNLAG

I en fjellvegg nordpå har førstemann nettopp startet på 4. taulengde. Taulengden starter fra ei stor hylle, først fem meter rett opp og deretter opp mot høyre langs et ganske bredt skråriss. Klatreren er syv-åtte meter over standplassen og tre meter over øverste mellomforankring idet han skal passere noen steinblokker som er kilt fast i skrårisset. Klatreren bestemmer seg for at blokkene er utrygge. Han lar være å sikre i dem, men i bevegelsen forbi belaster han ei av dem litt uvørent. Blokkas løsner og faller, og det samme gjør klatreren. Før tauet strammer seg skikkelig, har han truffet standplasshylla, litt til side for sikreren. Steinblokkas lander midt mellom dem. Klatreren brekker flere bein i foten.

VANSKELIGE VALG

Ruta på Vestlandet kan være litt vemmelig å sikre på de utsatte punktene. Den er også vemmelig fordi posisjonen under cruxet er mer utsatt enn den ser ut til. Etter skrårampen blir ruta brått og brutalt vanskeligere,

DÅRLIG LANDING? Et blikk nedover forteller at det er på tide å sikre selv om klatringen er grei.

annonse

men med den enkle passasjen under blir det naturlig å gå helt fram før man sikrer. Når klatreren starter på den bratte og vanskelige vegen videre, er avstanden stor ned til foregående sikring. Sikringene under rampen gir ikke lenger noen beskyttelse, og den første sikringen over rampen blir kritisk. Men det er det lett å overse, siden posisjonen oppleves som lite eksponert. I dette tilfellet ble konsekvensene nær fatale.

Den andre situasjonen var krevende for klatreren, med et tilsynelatende valg mellom to under: sikring bak utrygge blokker eller lang utkltring. I starten av en taulengde skal det ikke så mye utkltring til før klatreren risikerer fall til bakken eller, som her, til standplasshylla. Med litt større forutseenhet hadde det nok vært mulig å sikre høyere opp under blokkene for å verge seg mot hyllefall. Det positive var at sikreren sto godt til side og unngikk å bli truffet av blokka.

TRYGGHET BETYR FARE

De to ulykkene viser situasjoner der det kan være lett å undervurdere faren for skade ved et fall. Det er et evig paradoks ved kltring: Der det er som brattest og nifsest, vil vi gjerne sikre tett – selv om et fall blir reint og ufartlig. Over hyller og i oppbrutt terreng føles det tryggere, og vi har lett for å gå ut mer tau mellom hver forankring. Men nettopp her er sjansen størst for å treffe noe skadelig hvis det først går galt.

NÅR SKAL DU SIKRE?

Det finnes ingen fasitsvar, for ingen ruter er like når det gjelder sikringsbehov og sikringsmuligheter – derav den unike utfordringen ved å sikre naturlig. Men hensynene er alltid de samme.

1. **Unngå smell i fjell.** Bruk øynene nedover, og sikre hvis du ser at et fall vil ende på noe skadelig.
2. **Forutse vanskelighetene.** Bruk øynene oppover, og se etter gode sikringspunkter så høyt som mulig oppunder cruxene. Gjennom cruxet kan det være bedre å «støte på» enn å slite seg ut med å plassere sikringer. Lengre utkltring er mindre farlig der det er bratt.
3. **Hold fallfaktoren liten.** Fall tidlig på taulengden betyr høy fallfaktor og stor belastning på sikringene. Sikre tett i starten for å unngå dette. Husk forankring med en gang du forlater en standplass oppe i veggen, for å unngå faktor 2-fall (fall uten mellomforankringer).
4. **Tenk på toeren.** Husk å sikre på begge sider av tynne traverser, slik at også toeren får beskyttelse mot pendelfall.
5. **Bruk de beste mulighetene.** Står du godt? Fant du plutselig en god plassering rett over forrige? Var du ikke helt fornøyd med den siste? Ser det tynt ut videre oppover? Stapp inn!
6. **Pass på vitale sikringer.** Siste sikringspunkt før og første punkt etter et stykke lang utkltring MÅ holde for at fallet ikke skal bli ekstra langt og farlig. Sett to i rask rekkefølge!
7. **Tenk dobbelt.** Sats aldri livet på én sikring alene, men legg dobbelt opp der det trengs.
8. **Tenk trippelt.** Husk at fallet blir dobbelt så langt som avstanden ned til siste sikring – og en god del lengre, siden tauet strekker seg. Bruk tregangen som øyemål.

STOR UTFORDRING, STORT UTBYTTE

Godt sikringsarbeid krever god og løpende vurdering av vanskelighetsgrad, fallpotensial og sikringsmuligheter. Dernest krever det et øvet blikk for å se den beste sikringsmuligheten innenfor rekkevidde, hvilket sikringsmiddel som egner seg og hva som er rett størrelse. Til slutt kommer selve jobben: å plassere godt, unngå taudrag, styre unna skarpe kanter og metodisk og sikkert sy seg oppover fjellveggen. Sikkerheten bygger på mye øvelse, godt håndverk, sikre situasjonsvurderinger og sinnsro nok til å forvise seg om at sikringene er trygt plassert.

Hele tiden vil sikringsarbeidet stå i et tett forhold til selve kltringen, og til sammen blir det å lede på naturlige forankringer en helt unik opplevelse. Nyt den med god margin!